

STOLENSKI TABORIŠČNIK

Štev. 6c.

Št. Vid ob Glini

Torek 11. septembra 1945

Pismo iz domovine /23.8.45./

Po pripovedovanju očevidcev je bil v Kočevju pobitih do 3.000 ljudi; govoro pa tudi o precej večji številki. Vsekakor pa drži, da številka 3.000 ne bo pretirana. Na morišče so peljali domobranci in naše civiliste v štiristopih, zvezane po dva in dva skupaj, in sicer v samih spodnjih hlačah. Večinoma so kar žive pometali v naravno 30 m globoko in približno ravnoteliko široko jamo, pri kateri so robove podminirali. Tante so prisilili, da so morali v jamo sami skakati. Bili so strašni prizori. - Več pa povedati, da je bilo takšnih jam odn. takšnih primerov več, ne samo en sam. - Za domobranci so peljali cele vagone živega apna, da so jih v jami z njim posuli. Po apnu so povrh tega polili še nafto in jo zažgali, tako da se je iz jam po več dni strašno kadilo. O tem govori vsa Dolenjska. Ejude so pa tako preplašeni, da si nihče ne upa pokazati prostora, koder so se vse te stvari zgodile; to bodo storili šele, ko bodo popolnoma varni življenja.

O pokolju v Hrastniku, kjer je bilo na zverinski način pobitih 1.500 domobrancev, pa je očevidec pripovedoval - z zvezanimi rokami in s prestreljenim vratom se mu je posrečilo uiti iz jame - naslednje: Vsak domobranec je imel roke zvezane na hrbtu; z žico na roki nad laktem je bil privezan k tovarišu; na tak način jih je bil povezan po deset med seboj. Padeni so te pometali v jame, so jih strašno mučili. Na povolje so se morali nekajkrat vroči na tla in spet vstati. Ena sama takšna vaja je bila hujša od smrti, je dejal očevidec. Slehernemu se je pri tem zarezala žica do kosti.

Spl. šno vlada pr. pričanje, da so bili pobiti vsi domobranci, ki so starejši od 18 let. Samo redke so izjeme. - Na smrt so bili fantje dobro pripravljeni. Vse do zadnjega so drug drugega junaško vzpodbujali.

Volilni manifest Ljudske fronte Jugoslavije

Kakor je pariški radi. v sv. ji sin. čnji sl. ven. oddaji poročal, je Ljudska fronta Jugoslavije izdala volilni manifest, v katerem podaja svoj volilni program za volitve, ki bodo meseca novembra t.l. Ljudska fronta poziva vlado, naj prepove kralju Petru vrnitev v domovino. Maršala Tita pa je naprosila, naj prevzame mesto na čelu volilne liste, ki jo bo postavila Ljudska fronta.

V isti oddaji smo tudi slišali, da je bil Tito odlikovan s sovjetskim redom znago, kakor tudi, da je bil dr. Izidor Cankar imenovan za opolnomočenega ministra Demokratične federativne Jugoslavije v Grčiji.

Atlee, Truman in Stalin častni predsedniki bolgar. Domovin. fronte

Kakor je sinoči londen. radio v svoji sl. ven. oddaji poročal, je bolgarska Domovinska fronta izvolila angl. ministrskega predsednika Atleerja, ameriškega prezidenta Trumana in generalisima Stalina za svoje častne predsednike.

Quisling obsojen na smrt

Norveško vojaško sodišče je včeraj obsodilo na smrt Quislinga, in sicer soglasno, dva sodnika sta pristala na smrtno obsodbo s pridržkom, ki bo pa pozneje objavljen. Sodišče je tudi izreklo zaplombo premočenja, ki je cenjeno na 1.800.000 norveških kron.

Grški namestnik Damaskinos Atleejev gost

Grški namestnik metropolit Damaskinos je bil sinoči na večerji pri angl. ministrskem predsedniku Atleerju. Ob tej priliki se je sešel tudi z drugimi člani angleške vlade.

Začetek slovenskega šolstva v Primorju

Sinoči je tržaški radio oddajal intervju z zastopnikom za sloven. šolstvo pri zavezniški vojaški upravi v Trstu dr. Srečkom Baragom. Iz razgovora smo zvedeli, da se je včeraj začelo v Trstu in Gorici vpisovanje v sloven. gimnazije odn. sloven. učiteljske. Vpisovanje traja do 15. t. m. Slovensko učiteljsko bo v Gorici, gimnazija pa v Trstu; če se bo vpisalo zadosti učencev, bosta odprti dve slovenski gimnaziji. Vpisovanje v sloven. ljudske šole pa bo od 17.-22. sept. in sicer na občinah odn. po župniščinah. Obisk ljud. šole je obvezen za otroke od 6-14 leta. Pri nekaterih šolah bodo odprte šol. kuhinje, kjer bodo učenci dobili enkrat na dan izdaten brok hrane. Največjo skrb bodo imeli naši ljudje zaradi pomanjkanja učnih moči, nekaj lažje je vprašanje sloven. učnih knjig; do neke mere bodo dovoljene učne knjige, ki smo jih Slovenci rabili že doslej; je pa že sestavljena posebna komisija, katere naloga je, oskrbeti sestavo novih učbenikov. V veljavi ostanejo še nadalje ital. šol. predpisi, ki jih pa, po izjavi dr. Barage, zavezniška uprava zelo široko razlaga. - V Istri bodo odprte tudi hrv. šole, od ljudstva samega pa zavisi tako v sloven. kakor v hrv. delu Primorja, koliko bo teh šol.

Odkritje spomenika bazoviškim žrtvam

V nedeljo je bil odkrit prav na prostoru, koder so bile leta 1930. 6. sept. ustreljene bazoviške žrtve /Bidovec, Valenčič, Marušič in Gortan/, tj. 2 km zunaj vasi, spomenik iz surovega kraškega kamnja z ineni žrtev na gladki plošči. Najprej je bila sv. maša v bazoviški cerkvi, dve uri nato pa je bil odkrit spomenik, pred katerim se je zbrala vel. množica sloven. ljudstva; bilo se tu številne sloven. narodne noše, v sredi pred spomenikom so bili mošje, ki so bili v bazoviškem procesu obsojeni na dolge ječe; med njimi je bil tudi Alojzij Španger, ki je bil takrat obsojen na smrt, pa pozneje pomilostjen na 30 let ječe; tu so bili nadalje sorodniki pokojnih sloven. narod. mučencev, tu je bil nadalje oddelek garibaldincev, oddelek jugosloven. armade, godba iz Skednja, združeni pevski zbor 1200 ljudi itd. Govorili so bili trije, in sicer dva slovenska in eden italijanski. Prvi je spregovoril v imenu pripravljatelja odbora dr. Okleva, za njim je govoril italijanski dr. Pogassi Josip, predsednik mestnega narod. svobodil. sveta za Trst in l. podpredsednik Antifašističnega sloven. italijan. zveza v Trstu. Zadnji je govoril pisatelj France Bevk. Na spomenik je bil pol. ženin nad 100 vencev. Odkritju so prisostvovali tudi zastopniki angl. in amer. armade.

Vsi zunanji ministri 5. velenil so sedaj že zbrani v Londonu, koder se začne danes njih. konferenca.

Predsednik franc. vlade general de Gaulle je dal včeraj izjavo pariskemu dopisniku londonskega Timesa, ki vsebuje izčrpen pregled franc. angl. odnošajev. Gen. de G. se izjavlja za vzkladitev franc. angl. sodelovanja; zlasti mora biti povezanost in sodelovanje med Francijo in Anglijo v pogledu Nemčije. Po de Gaullevi izjavi je bila Nemčija teritorialno zadeta po poldanski konferenci na vzhodu, ne pa tako na zahodu, kamor bo sedaj naperjena

vsa moč nemške vitalnosti. Porurje in Porenje je treba internacionalizirati; Ren mora postati mednarodna luka, itd. Times pravi, da je treba to, kar je de Gaulle povedal resno in skrbno preučiti.

Okrog taborišč. vodnjaka ni pravega reda in snage. Morebit. odpadki močitev za to določon zabojčak v kotu, ne pa v podstavek, namenjen za posodo. Nikakor pa ne smete metati ostankov jedi okroglične ne pojč drugače, bo še tu postavljena policija.

Nekdo je izgubil žep. nožek; lepo prosi onega, ki ga je našel, naj mu ga vrne.

"Kaj bo? Zet spet cepljenje!"